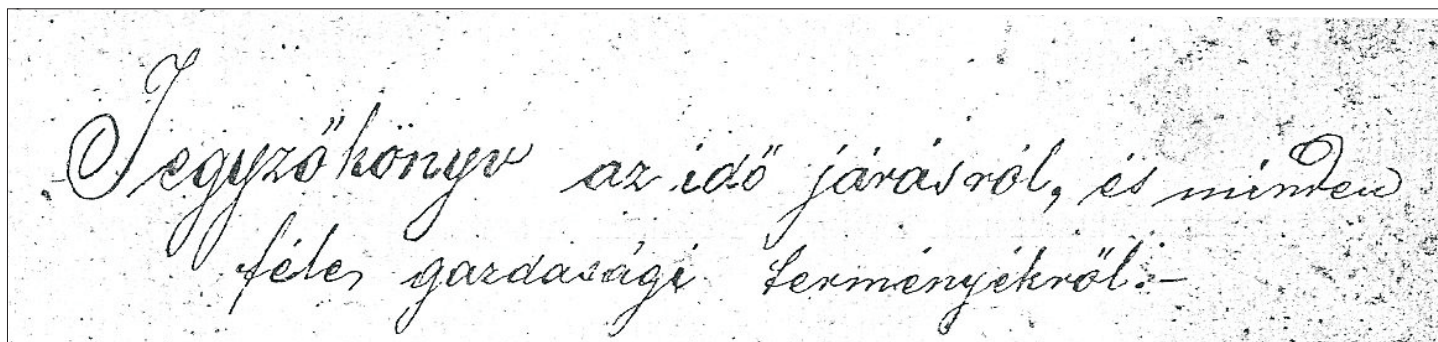

Gelej

Milyen volt a termés 1887-ben?

Hogy a fenti kérdésre válaszolhassunk, ahhoz nem szükséges levéltári vagy egyéb forráshoz nyúló kutatásokat végeznünk, mert a geleji Bársony Istvánné Ancika jóvoltából egy szemtanú írása áll a rendelkezésünkre.

Ancikával egy szerencsés véletlen hozott össze, s miután megismerkedtünk, meginvitált otthonába is. (Köszönet érte, mint ahogyan köszönöm neki azt is, hogy megírhatom ezt a cikket.)

Amit aztán elébem tett, annak a lelkem legmélyéből örültem: nemes Bódvay Bertalan geleji gazdálkodó kisnemes feljegyzéseit 1887-től 1922-ig. A füzet írója a számtalan geleji „hétszilvafás“ nemes egyike volt, aki fontosnak tartotta, hogy tapasztalatait és a gazdálkodással kapcsolatos legfontosabb dolgokat papírra vesse. Így aztán hála neki és az utódok értékörző életének, máig is elolvashatjuk szép, kalligrafikus sorait, melyekben egy, számunkra már mesei világgal: az előző ezredforduló falujával találkozhatunk. Bár a mesétől ezek a feljegyzések igen csak távol vannak, hiszen a napi, éves gazdasági eseményekről szólnak.

A Bevezetés-ben a következőket írta Bódvay Bertalan:

„Isten nevében kezden el ezen szerény jegyzőkönyv vezetését. Kérve szent segédelmét, hogy jegyzeteimet számos éveken keresztül tehessem. Megkezdem jegyzeteimet az 1887 dik évről, életemnek 21. dik évében. -

Nos hát, lapozunk bele Gelej történetének hiteles, ugyanakkor személyes feljegyzéseibe, s nézzük, mi történt a faluban - s egyben a Bódvay-portán - a múlt század vége felé! A szöveget az olvashatóság kedvéért kicsi igazításokkal közlöm.

1887 évi jegyzet!

A tél kellemes jóidővel tartotta magát, elég hideg, de nem tulságos, hanem egészen jó téli időnek mondható. Hó volt rendszeren, de fürgeteg nem volt egész télen egy csöpp sem. Takarmány készletünk a múlt évről rendszeren lévén nyugodtan vártuk a tavasz jövetelét. - A tavasz nem soká váratott magára, korán megjött. Mártzius 12én már javába vetettünk igen nagyon jó munkába, de 17én már ugyszólva a vetés utólyán, olyan fürgeteg jött mártziusi hóval hogy a földet egészen eltakartra. - A mi kevés vetetlen föld volt még a határon, azt csak április másodika vagy harmadika körül lehetett elvetni. - A hó csendesen olvadt el, úgyhogy a laposak észre sem vették, körül belül tíznapot vett igénybe míg teljesen elolvadt, már akkorra a fekete földben szépen zöldellett az árpa úgy ki kelt a hóalatt mint a borostyán, de a szikes földben oda is maradt, másánt kellett szántani mert azt a hó egészen össze mosta...

A későbbiekben ír a nyárról és arról, hogy milyen lett a termés, majd a termények áráról is képet kapunk:

A búza ára 9 Forinttól 9 Forint 60 Krajcárig, vagy például a gypajú bécsi mázsája 70 Forint, a lucernamag mázsája 50 Ft.

Az akkor még fiatal ember feljegyzései így folytatódhatnak évről évre, miközben telik az idő, változik a világ. Jöttek nagy hófúvások, tavaszi áradások, voltak szerencsés évek a mezőgazdaságra. Aztán jött az ezredforduló, s a sorok szaporodnak, az írás mind érettebbé válik. Az információk ennyi év távlatából magukban is különlegessé, ugyanakkor azt is mutatják, hogy a természetközvetlen, mezőgazdasági munkából élő emberek sorsa mindig is milyen

nehezen kiszámítható, milyen küzdelmes és a munka mellett a reménysegekre építő volt. Erre volt példa az 1908-as év, amely hatalmas szőlő- és boráldást hozott, olyannyira, hogy a szüret alatt csak nagy utánajárással lehetett hordót vásárolni - de sok embernek ennek híjával kádakban maradt a mustja.

Ahogy haladunk előre az időben a lapozgatással, elérkezünk a háborús évekhez is. És bármennyire gazdasági feljegyzéseknek indult is a füzet, nem kerülheti meg a történelmi eseményeket:

De a nagy sár és árvizeknél még nevezetesebb nyomokat hagyott az elmúlt 1914dik év sok szerető szívekben. Amint fentebb jelezve van az általános mozgósítás, azóta mindig tart a rémes háború, és szedi áldozatait holtakban és sebesültekben, aggódva várja a szerető édes anya fia levelét, éppennyugy a szerető hitves kedves férjétől azt a kicsike Tábori lapot, melyen azt sem szabad tudatni hogy hol merre vannak, csak egyedül azt, még élek és egészséges vagyok. De milyen megnyugtató ez az egy pár sor az aggódó szívnek. Erőss hitet, reményt önt ez a pár sor a csüggendő szívekbe.

Így írja a maga, a családja, a faluja és az ország történetét, történelmét évről évre és gondról gondra egy kis faluban, Gelejen egy kisnemes, Bódvay Bertalan, aki a sok millió magyar sorsából egy kicsit örökölt hagyott valamennyiünkre. Miért kezdte írni? Nem tudjuk. De meghatottság nélkül nem lehet olvasni ezeket a sorokat. Bár lenne belőlük minél több, és bár lenne sok olyan család, mint az övé, amely megőrizte és becses kincsei között tartja számon az elődök tárgyait, gondolatait, emlékeit, mindazt, amiből mi, valamennyien, vagyunk...